

Lea Jylhä

10.10.2025

Maa- ja metsätalousvaliokunta

HE 104/2025 Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi metsätalouden määräaikaisesta kannustejärjestelmästä annetun lain muuttamisesta

Yleistä

Lakimuutoksella mahdollistettaisiin tulosperusteisten tukien ja ympäristöllisten tarjouskilpailujen kokeilu, jolla tuettaisiin yksityismetsänomistajien luonnonhoitotöitä ja -hakkeita. MTK pitää hyvänä, että luonnonhoidon ja monimuotoisuuden turvaamiseksi kokeillaan uusia tukimalleja sekä arvioidaan erilaisten vaihtoehtojen kannustavuutta ja hyväksyttävyyttä. Kokeiluun valitut toimenpiteet ovat pääosin hyvin perusteltuja ja tukevat myös ennallistamisasetuksen toimeenpanoa. Kokeilun ulottaminen nykyisen tukijärjestelmäkauden loppuun (vuoden 2029 loppuun) on välttämätöntä, jotta sekä metsänomistajat, metsäalan toimijat että viranomaiset ehtivät omaksua uudet toimintatavat ja hankkeiden toteutuksesta voidaan aidosti saada kokemuksia arviointia varten.

MTK kuitenkin korostaa, että vastaavasti tulee arvioida mahdollisuudet muokata nykyistä notifioitua järjestelmää joustavampaan ja maanomistajia kannustavampaan suuntaan. MTK katsoo, että luonnonhoidon tavoitteita voitaisiin tehokkaasti edistää myös korjaamalla nykyisen Metka-kannustejärjestelmän ympäristö- ja luonnonhoitotukeen liittyvät epäkohdat. Käytännössä tämä tarkoittaisi sitä, että luonnonhoitohankkeiden toteutuksen yhteydessä mahdollisesti syntyvät puunmyyntitulot eivät vähentäisi maksettavan tuen määrää. Näin metsänomistajia voitaisiin kannustaa luonnonhoitoon tavalla, joka on heille tuttu ja vaatimuksiltaan ymmärrettävä, ja joka ei myöskään edellyttäisi mittavia muutoksia tukijärjestelmän hallinnointiin ja valvontaan.

Rahoitus

MTK pitää pilotoinnin toteutukselle varattua rahoitusta riittämättömänä. Erityisesti taimikoiden ja nuoren metsän hoidossa lehtipuuosuuden kasvattamiselle maksettavalle korotukselle olisi osoitettava selkeä lisärahoitus, jotta nykyistä perustuen tasoa ja samalla tuen kannustavuutta ei olisi tarpeen heikentää.

Metka-järjestelmän toimivuus

Pilotointien toteutus ja niiden vaatimien järjestelmien valmistelu metsäkeskuksessa eivät saa heikentää nykyisen tukijärjestelmän hallintoa ja toteutusta. MTK korostaa, että ensisijaisesti tulisi varmistaa nykyisen Metka-järjestelmän toimivuus niin, että hakemukset ja toteutusilmoitukset pystyttäisiin käsittelemään ja niitä koskevat päätökset tekemään metsäkeskuksessa ilman viivettä.

Lea Jylhä

10.10.2025

Ennallistettavat luontotyypit

EU:n ennallistamisasetus edellyttää talousmetsien direktiiviluontotyyppien, joihin kuuluvat myös lehdot ja puustoiset suot, tilan parantamista. Ennallistamisasetuksen toimeenpano edellyttää ko. luontotyyppien tilan parantamista kohti hyvää tilaa ja että työmääriä metsien ja soiden ennallistamiseksi lisätään merkittävästi.

Haasteena on, että paikkatietoa ko. luontotyyppien sijainnista ei ole. Maanomistajien ei voida edellyttää tuntevan ko. listaa luontotyypeistä eikä tunnistaa ko. luontotyyppijä. Luontotyyppien kuvausta ja hyvän tilan määritelmää on myös tarkoitus tämentää osana Suomen kansallisen ennallistamissuunnitelman laatimista. Kansallisen ennallistamissuunnitelman valmistelu on kesken. Toistaiseksi ei ole tiedossa, mitkä kohteet ovat direktiiviluontotyyppijä ja mikä on niiden tila. Määritelmiin liittyy epävarmuutta, sillä kansallisen ennallistamissuunnitelman ohjausryhmän reunaehtojen mukaan direktiiviluontotyyppien määritelmiä tarkastellaan ja selkiytetään Natura 2000 -verkoston ulkopuolella. Vastaavasti epätietoisuutta liittyy myös siihen, miten hyvä tila kunkin direktiiviluontotyyppin osalta määritellään.

MTK pitää välttämättömänä, että pilotoinnin tueksi tuotetaan selkeä ja käytännössä sovellettava kuvaus, joilla tukiehdon täyttävät kohteet on mahdollista tunnistaa.

Tuki lehtipuusuuden lisäämiseen taimikon ja nuoren metsän hoidossa

Tuen määrää esitetään laskettavaksi 180 euroon ja lehtipuuston määrän perusteella maksettavaksi korotukseksi esitetään 20 euroa, jolloin tuki yhteensä vastaisi nykyistä taimikon ja nuoren metsän hoidon perustukea 200 euroa. Esitystä ei voi millään tapaa pitää metsänomistajia kannustavana. Esitys päinvastoin rankaisee niitä metsänomistajia, jotka toteuttavat taimikonhoidon nykyisten hyvien käytäntöjen mukaisesti tai joilla ei kasvupaikan tai lähtötilanteen perusteella ole mahdollista korkeampaan lehtipuusuuteen.

MTK korostaa, että taimikonhoidon ja nuoren metsän hoidon tuen tavoite on kannustaa metsänomistajia oikea-aikaiseen metsänhoitoon. Metsänhoidollisesti on olennaisempaa jättää kasvatettavat puut niiden laadun ja elinvoiman perusteella kuin lehtipuu vs. havupuukriteerillä. Olennaista olisi turvata riittävä rahoitus tukijärjestelmälle ja varmistaa järjestelmän toimivuus loppurahoituskaudella.

Ympäristötavoitteita tukeva korotus lehtipuusuuden perusteella tulisi olla selkeästi lisäinen bonus niille metsänomistajille, jotka haluavat painottaa ympäristötavoitteita metsiensä käsittelyssä ja panostaa sekapuustoisuuteen. Lisäksi seka- ja lehtipuumetsien tukeen liittyen tulisi jatkossa miettiä, miten huomioidaan hirvituhojen riski, niiden torjuntatoimet ja miten kompensoidaan syntyneitä tuhoja. Luonnonvarakeskuksen selvityksen mukaan lehtipuusuuden lisääminen vähentää sekä ainespuun tuotosta että kantorahatuloja, mikä heikentää metsätalouden kannattavuutta. Nettotulojen nykyarvo pieninisi eteläisen Suomen rehevissä metsissä jopa 1200 euroa ja pienimmilläänkin vähennys olisi 40 euroa (Pohjois-Suomen kuivat kankaat). Jotta tuki olisi aidosti kannusta, korotetun tuen tulisi olla selkeästi korkeampi kuin 20 €/ha.

Lea Jylhä

10.10.2025

Mikäli taimikon ja nuoren metsän tukea lasketaan ja korotus lehtipuuosuuden lisäämisen asetetaan lakimuutosesityksen mukaisesti, MTK esittää, että keskimääräistä suuremman lehtipuuosuuden jättämisen tuen pilotoinnista luovutaan ja sitä koskevat muutosesitykset hylätään.

Lea Jylhä
Metsäasiantuntija
Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry